

శ్రీ పోతుల హన్మంతరెడ్డి

భీమార్జునవిజయాలు(నాటకం) - సామాజికాంశాలపరిశీలన

డా॥ సి.నర్సింహులు,

సహాయ ఆచార్యులు,

యం.వి.యస్. ప్రభుత్వ ఆర్ట్స్ మరియు సైన్సు కళాశాల,(స్వయం)

మహబూబునగరు

ఈరోజుల్లో ప్రాచీనకథాంశముతోకూడి నూతనంగ రాయబడిన పద్యనాటకరచన భీమార్జునవిజయాలు. ఈ నాటకాన్ని నారాయణపేట జిల్లా, మద్దురుమండలం, చింతలదిన్నె గ్రామవాసి శ్రీపోతుల హన్మంతరెడ్డి గారు రచించారు. ఈయన వ్యవసాయంచేస్తూ, సాహిత్యవ్యాసంగాన్ని కొనసాగిస్తున్నాడు. సంగీతసాహిత్యములందు ప్రావీణ్యుడేగాక నాటక ప్రదర్శనలకు దర్శకత్వం వహించుచున్నారు. ఇతని రచనలు 1.భక్త తుకారాం 2.భక్త రామదాసు 3.భీమార్జున విజయాలు మొదలగునవి. ఇతరులు రచించిన నాటకాలకు పాటలు కూడా రచించారు.

ప్రస్తుతం నేను పరిశీలిస్తున్న పద్యనాటకము భీమార్జునవిజయాలు. ఈ కథాంశము సుప్రసిద్ధమైన మహాభారతమునుండి తీసుకోబడినది. ఇందలి కథ సభారణ్యవిరాటపర్వములసారాంశాన్ని సంక్షిప్తంగా చేసి శ్రీపోతుల హన్మంతరెడ్డిగారు నాటకంగా మలచినతీరు అద్భుతము. ఇందు నన్నయ్య సభాపర్వము, ఎఱ్ఱన అరణ్యపర్వము, తిక్కన విరాటపర్వముల కథాంశాలను కలగలిపి రచించినందువల్ల, నన్నయ్య ప్రసన్నకథాకలితార్థయుక్తి, తిక్కన నాటకీయత, ఎఱ్ఱన వర్ణనలేకాక పోతన మాధుర్యం కూడా కలగలిపినట్లుగా రచించాడు.

ఇతడు ప్రచారములో లేనికవి. పేరు కొరకు ప్రాకులాడకుండా, సన్మానాలు కోరకుండా, సాధారణ జీవితముతో వ్యవసాయం వృత్తిగావున్నాడు. ఆహార్యం చదివినమోటుమనిషి. ఒక్క మాటలో చెప్పాలంటే ఇతను అమవాస్యచంద్రుడు.

ఇతని నాటకరచనల్లోని భీమార్జునవిజయాలు నాటకములోని కొన్ని సామాజికాంశాలును నేను పరిశీలించి, నూతనపద్యనాటక కవిని పరిచయంచేస్తున్నాను.

సమాజములో ఇరుగుపొరుగువారు అభివృద్ధిలోకి వచ్చి మంచిగబతికితే సహజంగానే చాలామందికి ఓర్వలేనితనము ఉండడమేకాక కుమిలిపోతూ, కొందరైతే అట్లు ఎదుగుతున్నవారికి ఏ అపకారము చేయడానికైనా వెనుకాడరు. ఈ విషయాన్ని కవి నాటక ప్రారంభములో శ్రీ కృష్ణుని పాత్రచేత ధుర్వోధనుని మనసును ఊహించాడు. అదే ప్రస్తుతసమాజములో జరుగుతున్నది.

మయసభ పరాభవము తరువాత కృష్ణదూహించిన దుర్యోధనుని మనస్సు, నేడు ఎదుగుతున్న అన్నదమ్ములను గాని, పరులను గాని చూచి ఓర్వలేనివారి మనస్తత్వానికి సరిగ్గా ప్రతిబింబముగా కనిపిస్తుంది.

అట్టి పద్యమొకటి..

శ్రీయున్ సౌఖ్యములబ్బె పాండవులకిస్సీయంచు దుర్యోధనుం
డేయేభంగుల గుండుచుండెనొ గదాయేకీడులూహించునో
దాయాదుల్లనమించునంపదల నొందంచున్కూటా! శత్రుకేన్
క్రేయకాములు పాండునూనులకు నశ్రేయంబెటోవన్నిలన్ ¹

దాయాదులు తమకన్నా అధికనంపదలతో ఉంటే కుమిలిపోయేవారే ఎక్కువకదా.

గతమును గూర్చి ఆలోచన చేయరాదు. వర్తమానమును చూస్తూ,భవిష్యత్తును గురించి ఆలోచన చేయాలి. గతాన్నిగురించి ఆలోచన చేయడము స్వనాశనమే. వర్తమానాలోచన విజయానికి సంకేతం. కుందబము మంచిదికాదని కర్ణుడు ధర్యోధనునికి సూచిస్తాడు. ఇది నేటిసమాజానికి చక్కగా పనికి వస్తుంది.

హితుడా! నీవిటుసేయనేల తమబాహిప్రాణి కర్ణుండు దు
ర్హితమున్నెంచిన పాండవాధముల గర్హింతున్మహాస్రాళిచే
న్గతమున్దల్చిటు కుందబోకునుమీకాయంబు మీదే నుమా
నతతంబడ్డెద యానతిమ్ము కురువంశోద్ధార మీసేవకై. ²

చేసేపని ఏదైనా తొందరపడి నిర్ణయం తీసుకుంటే ఫలితముండదు. సత్ప్రాణాళిక లేకుండా పనికి పూనుకుంటే అపజయమే కాని జయముండదు అను విషయాన్ని బాధపడుతున్న దుర్యోధనునికి శకునిచెప్పిన మాటలు ప్రస్తుత సమాజానికి సరిగ్గా వర్తిస్తాయి.

శకుని మాట: తొందరపడకుడు, సత్ప్రాణాళికలేనందుననే కదా! పాండవులకు మీరెన్నియపకారములొనర్చినను ఇంతవరకు బ్రతికి బట్టకట్టిరి. ఇక ఇప్పుడుచూడుడు, నా పాచికలతో పాండవులను కట్టుపుట్టములతో కారడవులపాలొనరించకున్న, నేను సౌబలేయుడనే కాను.³

కొంతమంది సమాజంలో ఎవరిదగ్గర బతుకుతారో వారికే అపకారంచేస్తే వాళ్ళనే తిన్నింటివాసాలు లెక్కపెట్టేవారని అంటారు. అంటే మనిషిని నమ్ముకుంటే ఎప్పుడైనా ద్రోహం చేస్తాడు. అదే కుక్కను

నమ్ముకుంటే విశ్వాసంగా ఉంటుంది. అది యజమానికి ద్రోహంచేయదు. ఒకవేళ ద్రోహం చేసిందంటే అది పిచ్చికుక్క అయ్యుంటుందని మహనీతివంతుడైన విదురుని కూడా దుశ్శాసనునిచే తిట్టించాడు కవి. ఇది సరిగ్గా ప్రస్తుతకాలంలో జరుగుతున్నదే.

తండ్రితోబుట్టువని దయతలచి నిన్ను

వాటముగ మెక్కి మాయింటివానములనె

లెక్కబెట్టెడి నీకన్న కుక్కమేలు

పెక్కువాగకు నిటవెట్టి కుక్కవోలే! ⁴

దుర్యోధనుడు భీష్మాదిపెద్దలుచెప్పినమాటలు వినకుండా ఎదురుచెప్పిన సందర్భములో ధృతరాష్ట్రుడు విదురునితో ఇలా చెప్పాడు.

వసుధగాట్టుబంతెగిరి పైకొచ్చినట్లు

గాలితిత్తి నీటనుముంచ దేలినట్లు

పెద్దవారు పిన్నలకిల బుద్ధిజెప్ప

వీడెదురు మంచిచెడులెంత్రు విదురయిట్లు ⁵

పెద్దలు పిల్లలకు ఏదైనా చెప్పినప్పుడు తిరస్కరిస్తారు లేక చేయరు. వారికే చెప్తారు. ఇదే కదా మూర్ఖులైన పిల్లలు ఇప్పటికి లోకంలో చేస్తున్నది. ఇది సామాజికాంశమే.

ఈ ప్రపంచంలో నిజము మాట్లాడితే ఎంత ప్రమాదమో కృపాచారికి ద్రోణుని ద్వారా కవిచెప్పిన పద్యము.

నిజమాడ నిష్ఠురము ధర

నిజమాడకయుండెనేని నింద్యముగాదే

నిజముప్రియమా యాడక

నిజమవనిది ప్రియమైనను నింద్యమెవలుకన్ ⁶

లోకంలో కొందరికి వినయముంటుంది. కాని విద్య ఉండదు. విద్య వినయాన్ని తేలేదని కృపాచారి ధర్మజున్ని మెచ్చుకొను సందర్భము ఎంతో అద్భుతమైన నీతి వాక్యము.

వినయముగలిగిన విద్యలేకుండును
విద్యగలుగలేదు వినయమిలను
విద్యవినయములతో వెలసిన మూర్తివి
ధరనుశుభము గలుగు ధర్మతనయ ⁷

ధృతరాష్ట్రుడు ధర్మరాజుతో పలికినమాటలు ప్రస్తుత సమాజానికి కూడా వర్తించుచున్నది.

భీముడు ఒక సందర్భంలో ధృతరాష్ట్రున్ని నిందించినప్పుడు ధర్మరాజు వినయంతో చెప్పిన మాటలు ఇప్పటికి పెద్దలు పిల్లలను సమర్థించి మాట్లాడడం తెలిసిందే.

భీముడాడు మాటలకు నీవు బిడియవడకు
బాల్యచేష్టితముల్దర న్నాటిరావు
తండ్రిజనె నీవెతండ్రిపెత్తండ్రి మాకు
మేము నూటైగుదురమని మెలిగెదమిల ⁸

ధృతరాష్ట్రుని మాట: నాయన! ధర్మనందన! నీమాటలువిన్న నాకు మరల నా తమ్ముడగు పాండురాజే జ్ఞప్తికి వచ్చుచున్నాడు. అన్నదమ్ములన్నమీదట ఆకారణస్పర్ధలుపుతిల్లుట వింతకాదు. ఇయ్యది లోకసహజము. ⁹

సమాజంలో మంచిమనిషితో కొట్లాట పెట్టుకునేవాడు అతడిని రెచ్చగొట్టి పోట్లాటకు దిగుతాడు. దుర్యోధనుడు ధర్మరాజును పాచికలాడుటకు రెచ్చగొట్టిన విధానాన్ని ఈ పద్యములో గమనిద్దాము.

ఆడిగెల్చిన వారిదౌ యోడుధనము
ఓడినది మాదెయనుకొంటయాడుతనము
మరలనాడిగైకొన్నచో మగతనమగు
అట్లు నిచ్చుటకిది పిల్లలాటగాదు ¹⁰

బాల్యములో పిల్లల మనసుపై ప్రభావముచూపే మాటలు పెద్దలు మాట్లాడకూడదు. పిల్లలలో కొందరిని సమర్థించడము మరికొందరిని నిందించడము, అసహ్యించుకోవడము సరైన పద్ధతి కాదు. ఈ విధంగా చేయడంవల్ల పిల్లల మనసులలో ఈర్ష్య, అసూయ, ద్వేషం, పగ పెరిగి వంశనాశనానికే దారి తీస్తుందను విషయం ఈ పద్యం ద్వారా స్పష్టంగా తెలుస్తుంది.

పాలమనను గలుగు పసితనంబునాడె, పాండవ కౌరవ పగలురగిలె
పాండవులన మీకు పక్షపాతము గలుగ, యదిమాత విషబీజమయ్యి మొలిచె
ఆ విషబీజాలె కనిద్యేషముల మేసి, ప్రతికారశాఖలతో ప్రభలమందె
యిట్టి వృక్షపునీడనెట్టు నెగులునింక, పాండవులనియెడి పచ్చగడ్డి

విదురకృపద్రోణభీష్మ కోవిదులు మీకు
తగదు తగదింక ఇటువల్ల ధర్మబోధ
యిచ్చవచ్చిన నుండుడి రచ్చనింక
యిచ్చలేకున్న పోవచ్చు రచ్చవీడి ¹¹

ఈవిధంగా ఈ భీమార్జునవిజయాలు అను నాటకంలో నేటి సమాజంలో జరుగుతున్న అనేక సామాజికాంశాలు చాలా ఉన్నాయి. సాహిత్యంలో కొత్త అంశాలు, పాత అంశాలు అనేవి నిరంతరం ఉంటాయి. ఇదే విషయము నాటక ప్రారంభంలో నటి అడిగిన ప్రశ్నకు కవి సూత్రధారిచేత చెప్పించిన మాటలు నిత్యనూతనములని నేను భావిస్తున్నాను. అవి

సూత్రధారుడు: ఓసి! నీవెరికాలిపోను! నాటకంబులో కొత్తపాత్రలేమిటి! ఆడనివారికది నాటకము కొత్తది. ఆడిన నాటకమే ఆడిన వారికి పాతది. ప్రేక్షకులు తొలుతజూచిన కొత్తదే. చూచినదే మరలమరల చూచిన అయ్యది పాతదే అంటారు. ¹²

నిజమే! తెలువని అంశాలు ఎంత పాతవైనా కొత్తవిగానే అనిపిస్తాయి. తెలిసిన అంశాలు కొత్తవైనా పాతవిగా అనిపిస్తాయి. అంశము కాలానికి సంబంధము కాదు. మనసుకు సంబంధించినది.

ప్రస్తుతము ఒక అంశము మనము విని ఇది చాలా కొత్తగా వుంది, బాగుందంటే నీకింకా తెలియదా, అయితే నీవింకా అప్డేట్ కాలేదన్నమాట, అనే మాట మనకు వినిపిస్తుంది. నిజమే, మనకది కొత్తది. కొన్ని అంశాలు పాతవైనా, మనకు కొత్తగా అనిపిస్తాయి, కనిపిస్తాయి. వాటినే నిత్యనూతనమంటారు కదా. అట్లే ఈ భీమార్జునవిజయాలను నాటకములో ఇప్పటి కవి శ్రీ పోతుల హన్మంతరెడ్డి రచించిన ప్రాచీనకథాంశము గల నూతన పద్యనాటకము.

1. భీమార్జున విజయాలు పుట. 1.
2. భీమార్జున విజయాలు పుట. 6.
3. భీమార్జున విజయాలు పుట. 3.

4. భీమార్జున విజయాలు పుట. 11.
5. భీమార్జున విజయాలు పుట. 12.
6. భీమార్జున విజయాలు పుట. 12.
7. భీమార్జున విజయాలు పుట. 14.
8. భీమార్జున విజయాలు పుట. 16.
9. భీమార్జున విజయాలు పుట. 16.
10. భీమార్జున విజయాలు పుట. 25.
11. భీమార్జున విజయాలు పుట. 35,36.
12. భీమార్జున విజయాలు పుట. 1.

- ఆధార గ్రంథాలు :
1. భీమార్జున విజయాలు (పద్య నాటకము) - పోతుల హనుమంతరెడ్డి
 2. మహాభారతము సభాపర్వము నన్నయ.
 3. మహాభారతము విరాటపర్వము తిక్కన.

Filename: 20
Directory: C:\Users\DELL\Documents
Template: C:\Users\DELL\AppData\Roaming\Microsoft\Templates\Normal.dotm
Title:
Subject:
Author: Windows User
Keywords:
Comments:
Creation Date: 12/21/2020 11:11:00 AM
Change Number: 36
Last Saved On: 6/13/2021 10:05:00 PM
Last Saved By: Murali Korada
Total Editing Time: 94 Minutes
Last Printed On: 7/1/2021 12:25:00 PM
As of Last Complete Printing
Number of Pages: 6
Number of Words: 1 (approx.)
Number of Characters: 10 (approx.)